

Nämäkin kaatopaikalta löydetyt koirat päätyvät todennäköisesti Suomeen.

Läänineläinlääkäri:

Eläinten matkustaminen ja tuonti lisää tautiriskiä Suomessa

Koirien tuonnin voimakas lisääntyminen ja koirien lisääntynyt matkustelu on kasvattanut tautiriskiä Suomessa. Tuontieläimillä on yhä erikoisempia sairauksia, joista osa on eläimistä ihmisiin tarttuvia tauteja.

TEKSTI JA KUVA: SUSANNA PESONEN

Osa tuontieläinten eläimistä ihmisiin tarttuvista taudeista on erittäin harvinaisia, mutta vaarallisia sairauksia. Koirilla voi olla myös

tartuntatauteja, joita meillä ei esiinny tai taudit voivat olla seurausta huonosta puhtaustasosta kasvatusympäristössä.

Tuontiin liittyvällä lainsäädännöllä vastustetaan raivotaudin ja

ekinokokkoosiloisen leviäminen Suomeen. Kun koira tuodaan laillisesti Suomeen, tarkoittaa se käytännössä, että tunnistettu koira on rokotettu raivotautia vastaan ja loislääkitty. Raivotauti on eläimillä

JATKUU »

aina kuolemaan johtava sairaus. Ihminen voi selvitä raivotaudista, mikäli hoito osataan aloittaa riittävän ajoissa. Vaikka koira olisi tuotu noudattaen nykyisiä tuontivaatimuksia, se ei tarkoita, että koira olisi varmasti terve tai että se olisi vapaa tarttuvista taudeista. Koira voi näyttää tuontitietokortilla ulkoisesti terveeltä, mutta se voi olla tartuntataudin kantaja tai mahdollinen tauti voi vielä olla itämisvaiheessa, jolloin koiralla ei tuontitietokortilla havaita taudille tyypillisiä oireita.

Tuonnin valvonta ei ole aukotonta

Tulli valvoo kolmansista maista, eli EU:n ulkopuolelta tuotujen koirien tuontiehtojen täyttymistä rajalla. Aukotonta tämä valvonta ei ole: osa koirista on niin pieniä, että ne on mahdollista salakuljettaa esimerkiksi kasseissa rajantarkastuksen ohi. EU-maista tuleville koirille ei ole jokaista koiraan koskevaa rajavalvontaa, vaan valvonta on pistokoeluontoista. Osa koirien rokotustodistuksista on ollut väärinnettyjä.

Koirien vapaa liikkuvuus liittyy EU:n alueella yleiseen ihmisten ja tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen. Arviolta koiria tuodaan Suomeen vuosittain satoja. Se tosin asia, ettei valvontaa ole EU-maista tuleville koirille, ei tarkoita, ettei lainsäädäntöä tarvitse noudattaa.

Mikäli tullin tai lääninhallitus saa tietoonsa laittomasti maahantuodun koiran, palautetaan koira takaisin lähtömaahan tuojan kustannuksella. Mikäli tuoja ei ole halukas järjestämään paluukuljetusta, viimeisenä vaihtoehtona on eläimen lopetus omistajan kustannuksella. Osa laittomasti maahantuoduista koirista tulee viranomaisien tietoon vasta, kun koirat ovat jo olleet Suomessa jonkin aikaa.

Riskinä raivotauti

Laillisesti maahantuotujen koirien osalta yksittäinen raivotautirokote

ei suojaa koiraan raivotautitartunnalta, mikäli rokote ei nosta koirassa riittävää vasta-ainetasoa. Yksittäinen rokote ei myöskään välttämättä suojaa raivotaudilta, mikäli koira on saanut raivotautitartunnan ennen rokotusta. Esimerkkinä ovat kulkukoirat, joilla on ollut mahdollisuus saada raivotautitartunta ennen rokotusta. Aikaa raivotautitartunnasta varsinaisiin raivotaudille tyypillisiin oireisiin voi kulua jopa puoli vuotta. Tartunnan saanutta koiraan ei pysty erottamaan terveestä koirasta ennen kuin taudille tyypilliset oireet ilmenevät. Raivotautitartunnan saanut koira voi levittää raivotautitartuntaa useita päiviä ennen raivotaudille tyypillisten oireiden ilmenemistä.

Ranskassa laittomasti Marokosta maahantuodulla koiralla todettiin raivotauti vuonna 2004. Koira oli ehtinyt olla Ranskassa noin kuukauden ennen kuin siinä esiintyi raivotaudille tyypillisiä oireita. Koira kuoli kolme päivää raivotaudille tyypillisten oireiden alkamisesta neljän kuukauden ikäisenä. Koira oli ehtinyt liikkua tuon kuukauden aikana useilla paikkakunnilla Ranskassa, kohdata lukuisia ihmisiä ja muita koiria. Koiran katsottiin voineen levittää virusta nuolaisun, pureman, syljen tai raapaisun välityksellä lähes kolmen viikon ajan ennen kuin koirassa esiintyi mitään oireita sairaudesta.

Raivotauti on tappava tauti myös raivotautitartunnan saaneilla ihmisillä, mikäli raivotautia vastaan ei aloiteta hoitoa välittömästi mahdollisen tartunnan jälkeen. Viranomaisilla oli täysi työ Ranskassa saavuttaa kaikki mahdolliselle tartunnalle altistuneet henkilöt ja eläimet muun muassa lehti-ilmoitusten välityksellä. Suomessa vastaavanlainen tapaus olisi hyvin mahdollinen, sillä koiria tuodaan laittomasti maista, joissa esiintyy raivotautia.

Raivotauti ei ole maailmalla merkityksetön sairaus. Raivotautiin

kuoli vuonna 2004 Euroopassa 14 ihmistä. Rabiasta diagnosoitiin Euroopassa yhteensä 5 393 eläimessä vuonna 2004. WHO arvelee vuosittain 24 000–93 000 ihmisen kuolevan rabiekseen Aasiassa ja Afrikassa. Euroopassa ihmisille ja muille eläimille riskiä sairastua rabiekseen lisäävät laittomasti maahan tuodut eläimet.

Venäjällä tuberkuloosia

Suomen lähialueilla Venäjällä on WHO:n eli YK:n terveysjärjestön mukaan multiresistenttejä tuberkuloosikantoja. Ihmistuberkuloosi tarttuu koiraan ja koirasta ihmiseen. Kuinka hyvin tuberkuloosi tarttuu näiden lajien välillä, ei tarkkaan tiedetä. Venäjällä WHO on varoittanut useammalle antibioteille vastustuskykyisten tuberkuloosikantojen lisääntyneen. Esimerkiksi näiltä alueilta tuoduilla kulkukoirilla on ollut mahdollisuus elää läheisessä kontaktissa tuberkuloosia sairastavien ihmisten läheisyydessä tai nuoleskella tuberkuloosiin sairastuneen ysköksiä. Tuberkuloosi koirilla on onneksi hyvin harvinainen, mutta mahdollinen.

Vuosittain Suomessa todetaan alle kymmenen penikkatautitapausta. Kaikki Suomessa ilmenneet penikkatautitapaukset ovat olleet seurausta koirien ulkomaantuonnista. Penikkatauti voi olla etenkin taudin alkuvaiheessa vaikea erottaa muista sairauksista yleisluontoisten oireiden vuoksi. Koirat voidaan rokottaa penikkatautia vastaan. Kolmoisrokotus ei ole tuontivaatimus, mutta sitä suositellaan tuontikoirille. Asianmukaisesti rokotetulta emältä saatu ternimaito suojaaa nuoria koiranpentuja penikkatautitartunnalta. Mikäli emää ei ole rokotettu penikkatautia vastaan, ternimaitoon ei siirry vasta-aineita, ja mikäli emältä ei tule riittävästi ternimaitoa, ei pentu saa vasta-aineita. Emältä saatu vasta-ainetaso laskee pennuilla 12 viikon ikään mennessä, jolloin pennut

on rokotettava kolmoisrokotteella. Pennut ovat herkkiä sairastumaan penikkatautiin, mikäli niillä ei ole riittävästi vasta-aineita penikkatautia vastaan. Riskiryhmään kuuluvat penikkatautiin rokottamattomat koiranpennut.

Osalla Suomen eläinlääkäri-vastaanotoista tilat ovat ahtaat. Vastaanottohuoneita voi olla vain yksi ja odotushuone voi olla pieni. Paikalla voi olla ensimmäistä rokotusta odottava pentu sekä hyvin epämääräisin yleisoirein vuoroaan odottava penikkatautiin sairastunut tuontikoira. On hyvin ymmärrettävää, ettei eläinlääkäri mielellään ottaisi välttämättä kyseistä tuontikoiraa vastaanotolle. Turussa kesällä koiranpentu menehtyi penikkatautiin. Koira oli alkuperältään suomalainen, mutta se oli ollut kontaktissa Venäjältä tuotuun koiraan. Samasta pentueesta kolme koira sairastui penikkatautiin. Jotta penikkatautitapaukset eivät pääse aiheuttamaan Suomessa epidemiaa, on syytä huolehtia Suomalaisten koirien perusrokotuksista.

Pentujen terveyttä vaalittava

Pentujen kasvattamisessa pitäisi vaalia eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Joskus eläin sairastuu, vaikka hyviä toimintatapoja olisi noudatettu. Mitä suurempi eläinyksikkö, sitä huolellisempi terveydenhuoltosuunnitelma on laadittava, sillä niissä infektioaine on pientä yksikköä suurempi. Pentujen kannalta on tärkeää emän sopiva ravitsemustila, emän saamat rokotukset ja loislääkitys. Pennut saavat vasta-aineita ternimaidon mukana ainoastaan, mikäli emä tuottaa riittävästi ternimaitoa ja mikäli emällä on vasta-aineita. Mikäli emillä on sisäloisia, voivat ne osittain siirtyä jo sikiöaikana pennulle. Pennuille on tarjottava puhdas, vedoton ympäristö, ternimaitoa, puhdasta vettä sekä sopivaa ravintoa. Pentujen ympäristön pitää olla turvallinen ja

virikkeellinen. Osa pennun vastustuskyvystä on kiinni pennun yksilöllisestä kehitysasteesta ja siitä, kuinka hyvin se pystyy sopeutumaan ympäristönmuutokseen sikiöpussista ulkomaailmaan. Osa vastustuskyvystä on emältä ternimaidosta saatua ja osa on seurausta pienempien yleiskuntoa heikentävien tekijöiden, kuten loisten, poissulkemisesta. Pentujen terveyttä voidaan edistää hyvillä ympäristötekijöillä, vähentämällä infektioainetta ja lisäämällä eläimen omaa vastustuskykyä.

Antibioottien käyttö harkittava tarkkaan

Jos perusasioista koiran kasvattamisessa ei ole huolehdittu, sairastuvat pennut herkemmin muun muassa ripulisairauksiin. Huonoista hygieniaoiloista lähteneillä on todettu kokkidi-, parvo-virus-, kampylobakteeri- ja giardiainfektioita. Osa näistä ripulin aiheuttajista on myös eläimistä ihmisiin tarttuvia tauteja. Esimerkiksi kampylobakteerit ovat yksi suurin ihmisten mahasuolistoinfektioiden aiheuttajista.

Etelä-Euroopassa tavataan useita antibiootille resistenttejä kampylobakteerikantoja. Koirien kasvatuksessa pitäisi pyrkiä keinoihin, joilla muun muassa näitä ripulin aiheuttajia pystyttäisiin ennaltaehkäisevin toimin vähentämään. Antibioottikuurien käyttö huonoja kasvatusolosuhteita korvaavana tekijänä ei katkaise kierrettä, se lisää antibioottien tehottomuutta tulevaisuudessa.

Antibioottien käyttö pitäisi harkita tarkkaan, jotta niiden teho säilyisi tulevaisuudessa sairauksien hoidossa niin ihmisillä kuin eläimillä. Antibioottikuurien turha käyttö lisää antibiootille vastustuskykyisten kantojen kehittymistä. Koirat elävät ihmisten kanssa läheisessä kontaktissa. Taudinaiheuttaja- ja normaalibakteerikantojen vaihto on mahdollista näiden lajien välillä. Antibioottikuurien käyttö lisää resistenssitekijöitä ja baktee-

rien vaihto koirayhdyskunnassa on hyvin mahdollista, koska koirat kommunikoivat nuuhkimalla, nuolemalla ja viestittämällä eritteiden avulla. Aikaisemmin mainittujen sairauksien lisäksi tuontikoiraissa voi olla leishmaniaa ja leptospiroosia, jotka voivat tarttua eläimestä ihmiseen.

Neuvoin erästä Virossa laillisesti koiria myyntiin tuovaa henkilöä tuomaan vain koiranpentuja, joiden emät on rokotettu ja loislääkitty. Hän kertoi, ettei aikuisten koirien rokottaminen ole vielä Virossa tapana, ja ettei hän neuvonani noudattaen voisi tuoda koiria myytäväksi Suomeen.

Koiria tuodaan toki myös hyvistä paikoista ja varmasti monet niistä ovat täysin terveitä. Eläinten tuonti samoin kuin eläinten muuttoliikkeet lisäävät aina tautien leviämisen riskiä. Olisi toivottavaa, että tuonti-innoston laantuaessa innostuttaisiin laajemminkin lemmikkien ennaltaehkäisevästä terveydenhuoltotyöstä, erityisesti suuremmissa kenneleissä. Koirien kasvatuksessa olisi pyrittävä niihin hyviin toimintatapoihin, jotka itessään vähentäisivät sairauksia, joissa antibioottien käyttö on välttämätöntä. Tämä käytäntö osaltaan turvaisi antibioottien tehon pidemmälle tulevaisuuteen niin lemmikkien kuin ihmisten hoidossa.

Kirjoittaja on tehnyt syventävät opinnot koirien normaaliflooran resistenssitutkimuksesta, työskennellyt eläinlääkärin sijaisena patologian tutkimusyksikössä EELA:ssa (nykyinen Evira), valvonut koirien sisämarkkinatuontia läänineläinlääkärinä Etelä-Suomen lääninballituksessa. Nykyisin hän työskentelee läänineläinlääkärinä Länsi-Suomen lääninballituksessa.

Kirjoitus julkaistaneen myös Suomen Eläinsuojeluyhdistyksen eläinten ystävä -lehdessä talvella.